

2023-08-25

PERSCOMMUNIQUÉ

Links:

[NBB.Stat](#)

[Algemene informatie](#)

Maandelijkse conjunctuurenquête bij de bedrijven – augustus 2023

Het ondernemersvertrouwen blijft stabiel in augustus

- De daling van de conjunctuurbarometer, die in april begon, is stilgevallen. De stabilisatie van de indicator ten opzichte van de voorgaande maand verhult echter uiteenlopende ontwikkelingen naargelang van de bedrijfstakken.
- Het ondernemingsklimaat verbetert in de handel, terwijl het verslechtert in de bouwnijverheid. Het is nauwelijks gewijzigd in de industrie en in de dienstverlening aan bedrijven.

De handelaars verwachten een stijging van de vraag, samen met een toename van hun bestellingen bij de leveranciers. Alleen de werkgelegenheidsvooruitzichten zijn ongunstiger, wat niet heeft verhinderd dat de synthetische indicator is gestegen na twee maanden van daling.

Het vertrouwen in de bouwnijverheid heeft te lijden onder aanzienlijk zwakkere vraagvooruitzichten en een minder goede beoordeling van het peil van de orderpositie. De recente ontwikkeling van de orderpositie werd dan weer positiever geschat, terwijl die van het gebruikte materiaal neerwaarts is bijgesteld.

De vertrouwensindicator stabiliseert in de industrie onder invloed van de afname van alle onderliggende componenten, met uitzondering van de vraagvooruitzichten, die sterk stijgen.

Ten slotte, na twee maanden fors te zijn gedaald, herstelden ook de vooruitzichten voor de algemene markt vraag zich in de sector van de dienstverlening aan bedrijven, die bovendien in zeer hoge mate profiteerde van een betere beoordeling van de huidige activiteit. De bedrijfsleiders waren daarentegen duidelijk terughoudender wat betreft de vooruitzichten voor hun eigen activiteit. Uiteindelijk bleef het vertrouwen in deze sector vrij stabiel.

Onder invloed van de negatieve resultaten van de voorgaande maanden zet de synthetische afgevlakte curve, die de onderliggende conjunctuurtendens weergeeft, de neerwaartse beweging voort die in juli begon.

Conjunctuurindicatoren

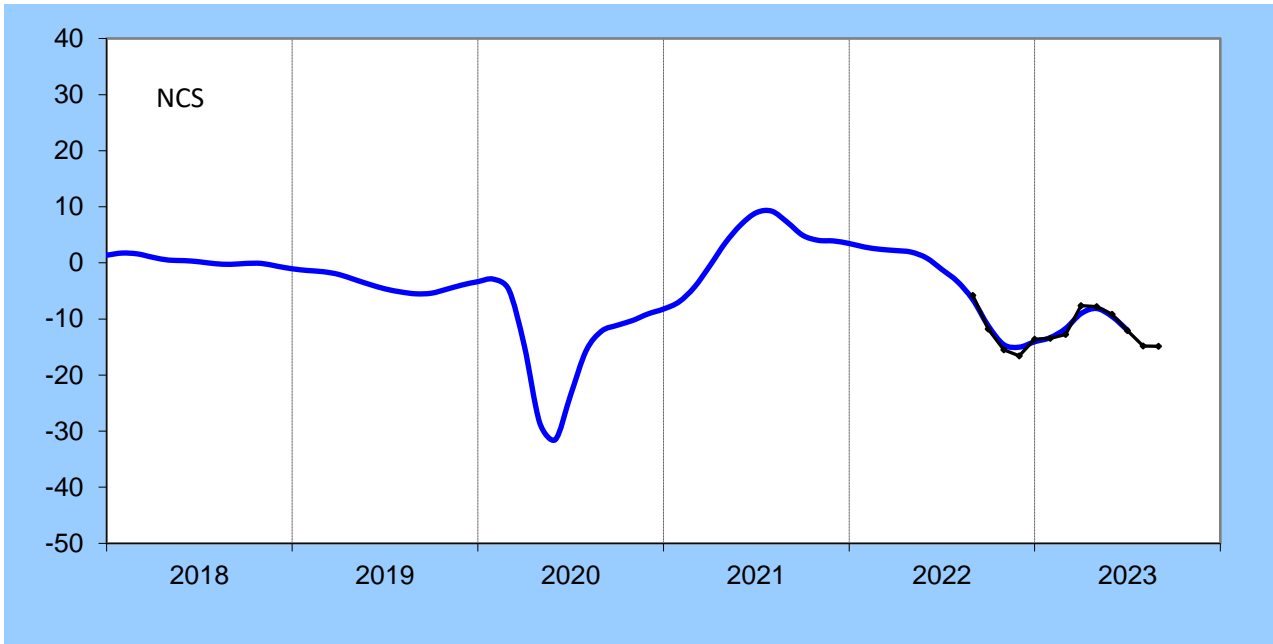
	Synthetische brutocurve			Synthetische afgevlakte curve ¹
	Juli 2023	Augustus 2023	Verandering in punten	Verandering in punten
Verwerkende nijverheid	-18,1	-18,0	0,1	0,2
Dienstverlening aan bedrijven	-8,8	-9,0	-0,2	2,4
Bouwnijverheid	-5,8	-7,2	-1,4	-0,2
Handel	-16,8	-14,8	2,0	0,9
Algemene synthetische curve	-14,8	-14,9	-0,1	-2,4

¹ Ten opzichte van de brutocurve vertoont de afgevlakte curve een vertraging van twee maanden voor de algemene curve en van vier maanden voor de bedrijfstakken. Dit betekent dat de algemene afgevlakte indicator beter de recente ontwikkelingen weerspiegelt dan de afgevlakte indicatoren per bedrijfstak.

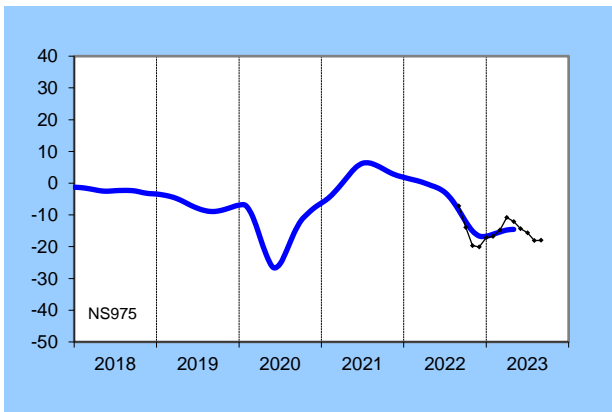
Bron: NBB.

GRAFIEK 1 - SYNTHETISCHE CURVEN

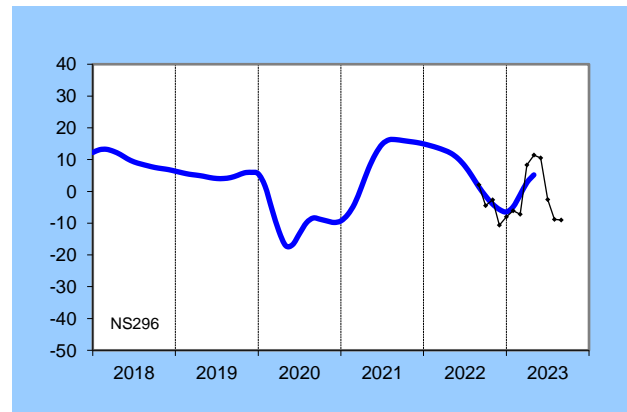
ALGEMENE SYNTHETISCHE CURVE

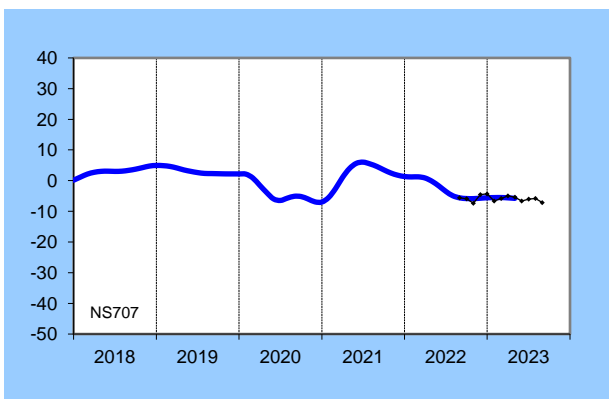
VERWERKENDE NIJVERHEID

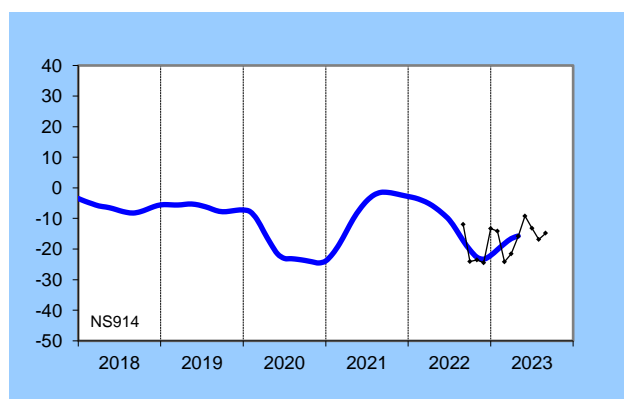
DIENSTVERLENING AAN BEDRIJVEN

BOUWNIJVERHEID

HANDEL

— Seizoengezuiverde en afgevlakte reeks
Bron: NBB

◆◆ Seizoengezuiverde reeks

SYNTHETISCHE CURVEN EN ONDERLIGGENDE COMPONENTEN

TABEL 1

Seizoengezuiverde saldi van de antwoorden "stijging" of "hoger dan normaal" (+) en "daling" of "lager dan normaal" (-).	Sinds 1990			Bruto reeks				Afgevlakte reeks			
	Min. ¹	Max. ¹	Avg. ²	2023				2023			
				mei	jun.	jul.	aug.	mrt.	apr.	mei	jun.
Algemene synthetische curve	-36,1	+10,1	-5,2	-9,2	-12,1	-14,8	-14,9	-9,0	-8,1	-9,6	-12,0
Curve verwerkende nijverheid	-36,0	+10,0	-8,6	-14,3	-15,6	-18,1	-18,0	-14,7	-14,5	.	.
Beoordeling gezamenlijke orderpositie	-57,7	+10,0	-19,2	-30,4	-32,6	-33,1	-35,6	-30,8	-31,2	.	.
Beoordeling peil van de voorraden ³	-19,0	+25,0	+4,7	+4,4	+8,6	+7,6	+8,0	+10,0	+8,8	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	-41,4	+11,5	-7,1	-6,7	-7,6	-13,2	-13,8	-7,1	-6,9	.	.
Vooruitzichten van de vraag	-37,9	+15,0	-3,2	-15,8	-13,4	-18,4	-14,6	-9,2	-10,5	.	.
Curve dienstverlening aan bedrijven	-62,1	+34,0	+9,2	+10,5	-2,5	-8,8	-9,0	+2,8	+5,2	.	.
Beoordeling uitgeoefende activiteit	-71,6	+20,0	-6,4	-9,8	-15,7	-20,7	-12,8	-14,3	-14,3	.	.
Vooruitzichten activiteit	-70,7	+47,0	+21,2	+23,6	+2,2	+2,2	-7,6	+14,0	+17,8	.	.
Vooruitzichten van de marktvrage	-59,9	+44,0	+12,7	+17,9	+5,9	-8,1	-6,7	+9,2	+12,3	.	.
Curve bouw	-24,3	+24,3	-3,3	-6,6	-6,0	-5,8	-7,2	-5,6	-5,8	.	.
Verloop orderbestand	-30,1	+33,0	-0,1	-10,3	-7,0	-5,0	-2,6	-1,8	-3,1	.	.
Verloop ingeschakeld materieel	-38,4	+24,0	+1,6	-1,7	-1,4	-0,3	-1,2	-0,6	-1,1	.	.
Beoordeling orderbestand	-50,0	+30,0	-14,5	-3,3	-3,7	-5,8	-8,1	-3,1	-3,4	.	.
Vooruitzichten van de vraag	-26,0	+18,0	-0,4	-11,1	-11,8	-12,2	-17,0	-15,4	-13,8	.	.
Curve handel	-41,8	+16,0	-3,6	-9,2	-13,2	-16,8	-14,8	-16,6	-15,7	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	-33,0	+18,0	+1,1	+2,5	-4,1	-6,6	-8,2	-8,1	-6,3	.	.
Vooruitzichten van de vraag	-56,0	+29,0	-3,1	-7,5	-10,6	-19,7	-16,6	-21,3	-20,5	.	.
Vooruitzichten bestellingen bij leveranciers	-40,1	+15,0	-8,7	-22,6	-24,8	-24,2	-19,6	-24,5	-23,7	.	.

¹ Minimum en maximum van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1990 tot de beschouwde maand.

² Gemiddelde van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1990 tot eind 2022.

³ Een positief, respectievelijk negatief saldo, betekent dat de voorraden volgens het oordeel van de bedrijfsleiders respectievelijk hoger, lager dan normaal voor het seizoen beoordeeld worden. Bij de berekening van de synthetische curven wordt het teken van deze indicator daarom geïnverteerd.

OVERIGE INDICATOREN VAN HET CONJUNCTUURONDERZOEK

TABEL 2

Seizoengezuiverde saldi van de antwoorden "stijging" of "hoger dan normaal" (+) en "daling" of "lager dan normaal" (-).	Sinds 1990			Bruto reeks				Afgevlakte reeks			
				2023				2023			
	Min. ¹	Max. ¹	Avg. ²	mei	jun.	jul.	aug.	mrt.	apr.	mei	jun.
Verwerkende nijverheid											
Verloop productietempo	- 53,0	+ 20,0	- 1,1	- 16,8	+ 1,3	- 9,9	- 19,2	- 0,4	- 1,6	.	.
Verloop binnenlandse bestellingen	- 48,7	+ 16,0	- 7,4	- 15,8	- 15,3	- 18,6	- 16,9	- 14,9	- 15,9	.	.
Verloop buitenlandse bestellingen	- 56,3	+ 30,0	- 2,6	- 3,9	- 6,2	- 14,1	- 19,9	- 5,4	- 6,3	.	.
Beoordeling buitenlandse orderpositie	- 61,0	+ 10,0	- 20,1	- 29,8	- 30,3	- 29,8	- 35,1	- 29,4	- 29,7	.	.
Verloop van de prijzen	- 21,0	+ 34,3	+ 0,3	- 3,2	- 5,7	- 7,6	- 8,0	+ 2,0	- 0,1	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 24,0	+ 54,2	+ 4,4	- 4,0	- 9,0	- 10,5	- 10,1	+ 8,7	+ 3,3	.	.
Bezettingsgraad productievermogen											
(in procenten van het totale productievermogen)	70,1	84,6	79,6	-	-	75,3	-				
Bron: driemaandelijke enquête naar het productievermogen											
Dienstverlening aan bedrijven											
Verloop van de activiteit	- 73,0	+ 37,0	+ 9,4	+ 12,8	- 3,7	- 2,3	- 6,8	+ 8,4	+ 6,2	.	.
Verloop van de werkgelegenheid	- 49,4	+ 34,0	+ 6,5	+ 6,0	+ 0,2	- 0,5	- 15,3	+ 7,4	+ 5,8	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 35,0	+ 48,0	+ 17,8	+ 23,8	+ 15,1	+ 11,6	+ 5,5	+ 24,6	+ 23,5	.	.
Verloop van de prijzen	- 15,8	+ 25,6	+ 2,3	+ 8,5	+ 4,2	+ 4,7	+ 4,4	+ 7,8	+ 6,9	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 13,0	+ 46,9	+ 7,9	+ 26,3	+ 13,8	+ 11,4	+ 11,5	+ 27,8	+ 24,2	.	.
Bouw											
Verloop van de activiteit	- 66,6	+ 34,7	- 1,7	- 8,8	- 4,9	- 2,8	- 0,2	- 0,8	- 2,7	.	.
Verloop van de werkgelegenheid	- 27,0	+ 22,0	- 3,1	+ 0,8	- 8,8	- 9,8	- 4,0	- 1,4	- 3,4	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 31,0	+ 30,0	+ 1,0	+ 11,1	+ 4,3	+ 4,9	+ 3,6	+ 10,8	+ 10,3	.	.
Verloop van de prijzen	- 27,1	+ 52,8	- 2,0	+ 15,3	+ 11,0	+ 10,4	+ 10,6	+ 26,6	+ 20,9	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 20,6	+ 64,0	+ 3,8	+ 21,8	+ 16,6	+ 15,4	+ 20,1	+ 37,8	+ 31,6	.	.
Handel											
Verloop van de omzet	- 50,1	+ 43,0	- 2,0	+ 5,1	- 2,0	+ 22,2	+ 2,7	+ 3,7	+ 5,0	.	.
Beoordeling omzetverloop	- 50,0	+ 28,0	- 8,6	- 21,8	- 8,3	- 0,7	- 1,5	- 7,2	- 6,5	.	.
Beoordeling peil van de voorraden ³	- 17,1	+ 38,1	+ 10,9	+ 18,9	+ 18,6	+ 12,8	+ 24,5	+ 10,5	+ 12,3	.	.
Verloop van de prijzen	- 23,5	+ 55,3	+ 0,1	+ 21,5	+ 23,2	+ 13,9	+ 9,2	+ 26,9	+ 24,0	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 14,2	+ 69,5	+ 7,3	+ 31,2	+ 24,5	+ 22,4	+ 19,0	+ 42,4	+ 37,7	.	.

¹ Minimum en maximum van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1990 tot de beschouwde maand.

² Gemiddelde van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1990 tot eind 2022.

³ Een positief, respectievelijk negatief saldo, betekent dat de voorraden volgens het oordeel van de bedrijfsleiders respectievelijk hoger, lager dan normaal voor het seizoen beoordeeld worden.

Trimestriële enquête bij de ondernemingen naar de kredietvoorwaarden – juli 2023

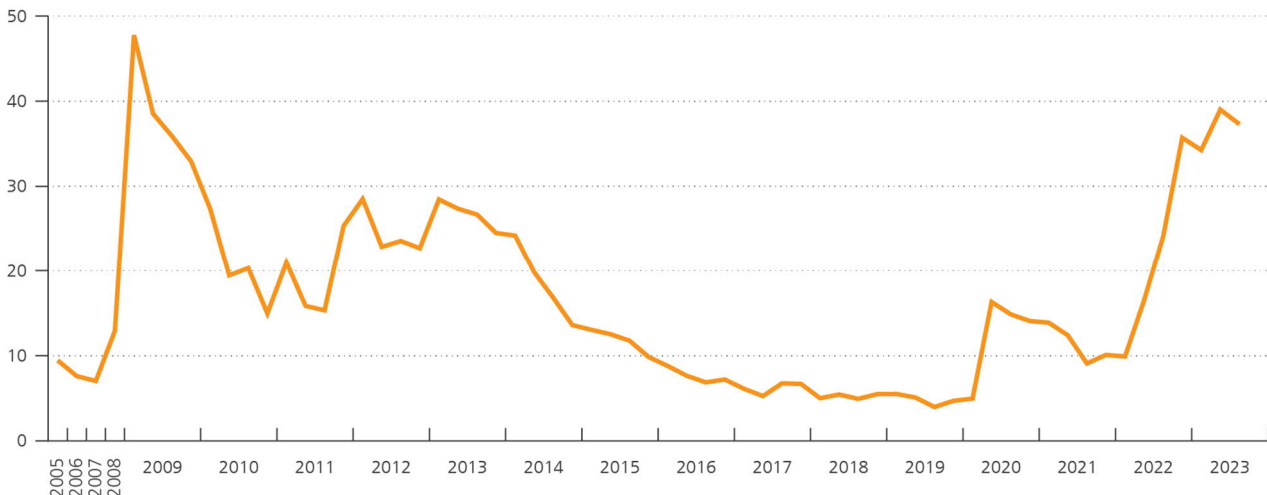
De ondernemingen maken gewag van een versoepeling van de kredietvoorwaarden in juli

Uit de kwartaalenquête van juli 2023 naar de beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen blijkt dat de algemene voorwaarden voor de toegang tot bankkrediet enigszins zijn versoepeld in vergelijking met het voorgaande kwartaal: 37,3 % van de ondervraagde ondernemingen ervaart de kredietvoorwaarden als belemmerend, tegen 39 % in het voorgaande kwartaal. Ondanks deze lichte daling blijft dit percentage zeer hoog vanuit een historisch perspectief.

Voor het derde kwartaal op rij verbeterde de perceptie van de toegang tot bankkrediet in de sector van de dienstverlening aan bedrijven: 37,6 % van de ondernemingen in deze sector beschouwt de toegang tot bankkrediet in juli als moeilijk (41,1 % in april). Het percentage ontwikkelt zich dus in de richting van dat van de andere twee ondervraagde sectoren. Het bedraagt namelijk 37,4 % in de verwerkende nijverheid, dankzij een zeer beperkte versoepeling (38,8 % in april), en 35,5 % in de bouwnijverheid, de enige sector waar de kredietvoorwaarden als ongunstiger worden beoordeeld (30,6 % in april).

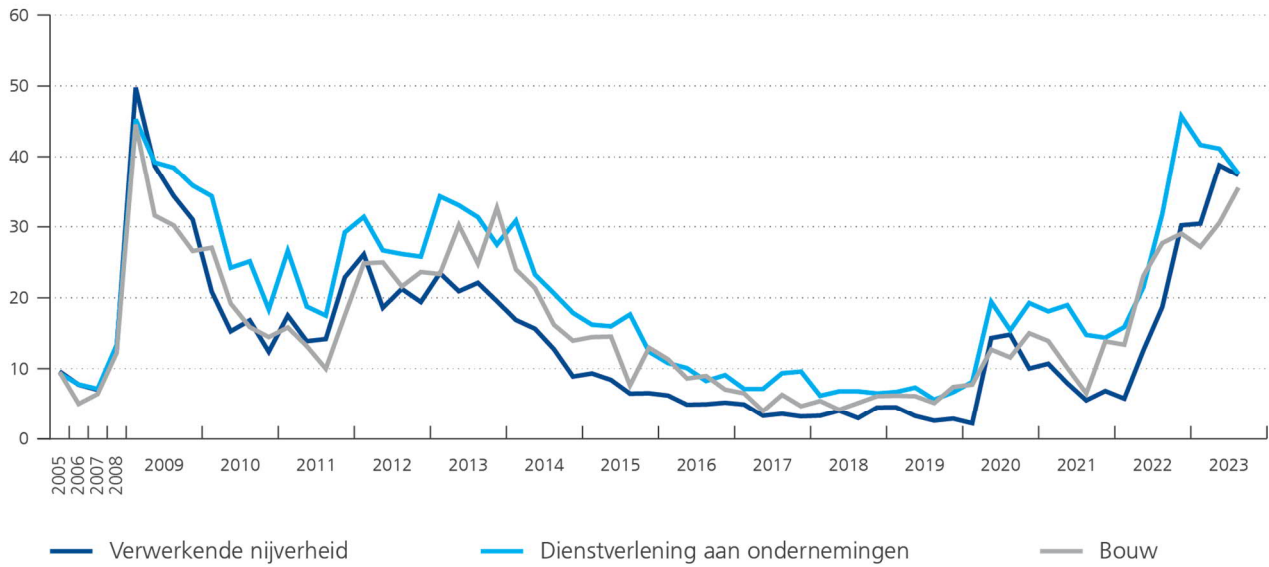
Uit de resultaten naar ondernemingsgrootte blijkt dat de verbetering door ondernemingen van alle groottes wordt ondervonden, met uitzondering van de zeer grote ondernemingen (500 werknemers en meer), die zich meer beperkt voelen dan in het voorgaande kwartaal. In absolute termen blijven het de kleine (minder dan 50 werknemers) en middelgrote (tussen 50 en 249 werknemers) ondernemingen die de kredietvoorwaarden het moeilijkst vinden.

Grafiek 2 – Perceptie van de kredietbelemmering¹ - Gezamenlijke indicator

Bron : NBB - trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.
¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

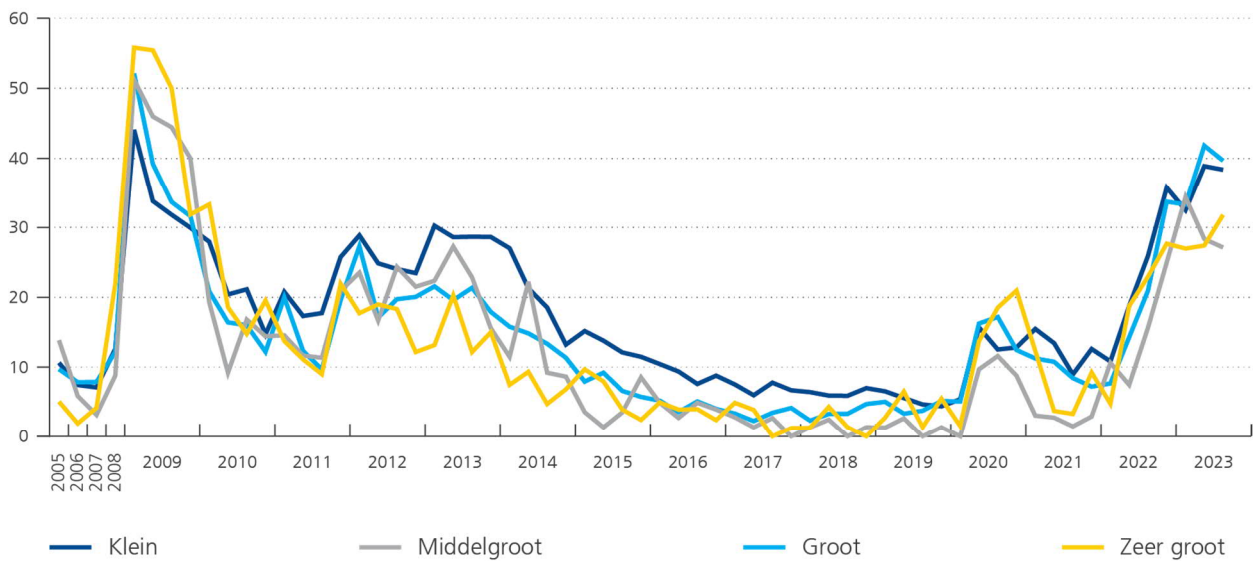
Grafiek 3 – Perceptie van de kredietbelemmering¹ - Opsplitsing naar bedrijfstak

Bron : NBB - trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

Grafiek 4 – Perceptie van de kredietbelemmering¹ - Opsplitsing naar ondernemingsgrootte²

Bron : NBB - trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

² Klein = 1-49 werknemers ; middelgroot = 50-249 werknemers ; groot = 250-499 werknemers ; zeer groot = 500 werknemers of meer.

TABEL 3 INDICATOR INZAKE DE PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING¹

	07-2022	10-2022	01-2023	04-2023	07-2023
Gezamenlijke indicator ²	24,1	35,7	34,3	39,0	37,3
Naar bedrijfstak					
Verwerkende nijverheid	18,7	30,2	30,5	38,8	37,4
Diensten aan bedrijven	31,9	45,7	41,7	41,1	37,6
Bouwnijverheid	27,7	29,1	27,2	30,6	35,5
Naar ondernemingsgrootte ³					
Klein	25,9	35,8	32,5	38,9	38,4
Middelgroot	20,9	33,7	33,3	41,8	39,7
Groot	15,6	25,0	34,4	28,4	27,1
Zeer groot	23,0	27,7	27,0	27,4	31,8

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

² Gewogen gemiddelde van de verwerkende nijverheid, de diensten aan bedrijven en de bouwnijverheid (criterium voor weging: uitstaande schulden bij kredietinstellingen). Binnen de bedrijfstakken worden de antwoorden van de bedrijven evenwel ongewogen berekend.

³ Klein: 1-49 werknemers ; middelgroot: 50-249 werknemers ; groot: 250-499 werknemers ; zeer groot: 500 werknemers of meer.

Methodologie inzake de « perceptie van de kredietbelemmering » door de ondernemingen

De Nationale Bank van België (NBB) publiceert een indicator in het kader van de kwartaalenquête naar de kredietvoorwaarden die ze bij de ondernemingen houdt. Die indicator van de « perceptie van de kredietbelemmering » weerspiegelt welk percentage van de ondernemingen de huidige kredietvoorwaarden ongunstig interpreteert.

Die indicator blijkt, wat zijn statistische eigenschappen betreft, interessanter te zijn dan een indicator die het percentage gunstige interpretaties of het verschil tussen de gunstige en de ongunstige appreciaties zou weergeven. Hij is bovendien eenvoudig interpreteerbaar, aangezien de stijging (daling) ervan betekent dat de ondernemingen oordelen dat de kredietvoorwaarden strenger (soepeler) worden.

De door de NBB samengestelde indicator van de perceptie van de kredietbelemmering is sinds januari 2009¹ driemaandelijks beschikbaar.

¹ De resultaten van de driemaandelijks enquête naar de kredietvoorwaarden, uitgevoerd bij ondernemingen, worden tevens opgenomen en becommentarieerd in het driemaandelijks communiqué van het Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen en dit samen met de Belgische resultaten van de ESCB-Bank Lending Survey (https://www.nbb.be/doc/dq/bls/nl/bls_home.htm).